

zou worden bevorderd. Bij eclampsie wil de schrijver, als de gebruikelijke conservatieve behandeling niet baat of van begin af onvoldoende kans schijnt te geven, sectio caesarea doen.

CAMP STANLEY. *Mold fungi, streptothrix Foersteri, recovered from the gastric contents.* — Het organisme werd gevonden in een geval van maagcatarrh met spasische constipatie. Er valt uit de mededeeling niet op te maken, dat de streptothrix in oorzakelijk verband stond tot de aandoening.

VAN GILSE.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Ueber die DOEHLE-HELLER'sche Aortitis (aortitis luetica).
Eine pathologisch-anatomische Studie von Dr. GEORG B. GRUBER in Straszburg i. Els. Verlag von GUSTAV FISCHER 1914. Prijs 7.80 mark.

Eenigen tijd geleden had ik gelegenheid het werk van ARNE FABER over arteriosclerose aan te kondigen; dat behandelt afwijkingen in het geheele vaatstelsel. Ditmaal geldt het een studie over een beperkt terrein van het slagaderlijk stelsel met een specifiek karakter, nl. de syphilitische ontsteking van den aortawand. Na langen strijd en niet dan na overwinning van veel weerstand van de zijde der leidende patholoog-anatomen, hebben HELLER en zijn assistent DOEHLE (dissert. 1885) het resultaat bereikt, dat aan het door hen beschreven anatomische beeld der luetische aortitis een eigen plaats in de pathologie is gegeven en dat ook langzamerhand van klinische zijde daarmede een meer of minder goed begrensde klinisch ziektebeeld is verbonden.

GRUBER heeft 120 gevallen verzameld; 70 ervan werden mikroskopisch onderzocht, terwijl bovendien in verreweg de groote meerderheid zijner gevallen de reactie van WASSERMANN is toegepast. Uitvoerig wordt door hem het proces, dat zich in hoofdzaak afspeelt in de *media* en de *adventitia* van den aortawand, beschreven en met talrijke, zeer fraaie mikrophotographieën verduidelijkt. Met zijn beschrijving en bespreking kan Ref., die in Rotterdam zeer veel syphilitijders ter autopsie krijgt en een vrij groot aantal gevallen van luetische aorta-ontsteking op verschillende leeftijden en in zeer verschillende graden heeft onderzocht, zich volkomen vereenigen. Evenmin als ref. is GRUBER er in geslaagd het treponema van SCHAUDINN in den zieken aortawand aan te toonen. Trouwens dit is slechts in zeer weinig gevallen aan enkele onderzoekers (SCHMORL, WRIGHT) gelukt.

Het is voornml. sedert de reactie van WASSERMANN algemeen wordt toegepast, dat een omkeering in de meening der pathologen ten gunste van de opvatting van HELLER en DOEHLE is gekomen. EICH vond onder 63 aortitis-gevallen 86 pCt. positieve reactie's,

GRUBER onder een grooter materiaal 95 pCt. De ervaring van Ref. stemt hiermede geheel overeen.

De schrijver bespreekt verder het verband met aneurysma, de beteekenis van de veranderingen in den vaatwand der aorta voor de circulatie in het gebied der kransslagaderen, den invloed van trauma en het belang, dat het bloedonderzoek van lijken volgens WASSERMANN o. a. voor de ongevallengeneeskunde en de Rijksverzekering-bank heeft.

Ook worden enkele klinische opmerkingen aan de gegeven beschrijvingen en beschouwingen vastgeknoopt, o. a. dat het wenschelijk is bij verschijnselen, die op een insufficiëntie der aortakleppen wijzen, vooral te denken aan de mogelijkheid van een luetisch aortaliiden. Voor de behandeling is dit laatste zeker niet onverschillig, want al is bij een sterk uitgezette, door en door zieke aorta met sterk verdikten oneffen starren wand van een behandeling niets meer te verwachten, zoo staat de arts er minder hopeloos tegenover wanneer het een beginnend geval geldt. Wat eenmaal aan specifieke elementen verwoest is, wordt niet meer hersteld, maar niet te ver gevorderde ontaarding alsmede ontstekingsverschijnselen kunnen door een tijdige behandeling wellicht een zeer gunstigen invloed ondervinden. GRUBER staat daar wel skeptisch tegenover, maar anderen, o. a. STADLER, denken er gunstiger over. De ervaring, door collega KLINKERT bij een door hem behandelde lijder opgedaan en in het Klinisch Genootschap te Rotterdam medegedeeld, toont dat men zich tegenover deze aortitis, mits tijdig herkend, niet geheel machteloos behoeft te gevoelen.

Voor het overige verwijst Ref. naar het werk van GRUBER; het is duidelijk en aangenaam geschreven; een smakelijk boek.

R. DE JOSSELIN DE JONG.

Dr. J. LEWY, Spezialarzt für Orthopaedie in Freiburg i. B., *Die aertzliche Gipstechnik*. Ein Leitfadens für Aerzte und Studierende, 165 bldz., 203 figuren in den text. Uitgegeven te Stuttgart door FERDINAND ENKE 1913. Prijs 7 mark.

Wie in vele klinieken heeft rondgekeken moet het zijn opgevallen, dat tot nu toe de techniek van het gipsverband zoo vaak te wenschen overliet. Eigenlijk mag dat geen verbazing wekken; want niet elk arts is een geboren technicus, en hoe kreeg hij zijn theoretische en praktische opleiding op dit gebied? De oudere leerboeken der chirurgie gaven daarover zoo goed als niets, de nieuwere leerboeken over orthopaedie zijn nog te weinig in handen van de studenten en der jongere artsen. Trouwens ook in deze is de techniek van het gipsverband zelden uitvoerig genoeg behandeld. Toch weet men sinds lang, dat de kennis